

17.01.2023

Asia/3

§ 3

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan osallisuussuunnitelma vuosille 2021–2025 ja suunnitelman toimeenpano vuodelle 2023

HEL 2023-000294 T 00 01 01

Päätös

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli kehittämisasiantuntija Inari Penttilä. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Veronika Honkasalon ehdotuksesta.

Esittelijä

vs. kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Laura Aalto

Lisätiedot

Inari Penttilä, kehittämisasiantuntija, puhelin: 310 21606
inari.penttila(a)hel.fi

Liitteet

1 Kuvan osallisuussuunnitelma 2023

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päättää hyväksyä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan osallisuussuunnitelman vuosille 2021–2025.

Lisäksi lautakunta päättää hyväksyä osallisuussuunnitelman toimeenpanon vuodelle 2023.

Lautakunta toteaa, että osallisuus on toimialan työn yksi lähtökohdista ja toimintaa ohjaava periaate, joka tulee huomioida toimialan talouden ja toiminnan suunnittelussa. Toimialan vastuulla on kolmen osallisuutta edistävän kaupunkitasoisen palvelun kehittäminen: tilavaraukokokonaisuuden ja Varaamon palvelun kehittäminen, vapaaehtoistyön kehittäminen sekä nuorten osallistumisen ja vaikuttamisen kokonaisuus.

Toimiala on asettanut strategiakaudelle tavoitteeksi kehittää asiakaskokemusta sekä kohderyhmien kuulemista ja tiedonkeruuta osana päätöksentekoa ja päätösten vaikutusten arviointia.

Lisäksi palvelukokonaisuudet määrittelevät vuosittaiset osallisuustyönsä kärkihankkeet ja kaupunkiyhteiset ohjelmat ja toiminnot luovat toimialalle osallisuutta kehittäviä tavoitteita ja työtä.

Esittelijän perustelut

Toimialan johtoryhmä on käsitellyt osallisuussuunnitelman vuosille 2021–2025 sekä suunnitelman toimeenpanon vuodelle 2023.

Helsingin kaupunkistrategiassa 2021–2025 keskeistä on asukkaiden osallisuuden vahvistaminen Helsingin kaupungin toiminnassa. Helsingin kaupungin osallisuuden periaatteet on kirjattu Helsingin kaupungin hallintosääntöön, jolloin ne sitovat koko kaupunkiorganisaatiota.

Helsingin kaupunki on määrittänyt osallisuuden periaatteiksi:

- yksilöiden ja yhteisöjen osaamisen ja asiantuntijuuden hyödyntämisen
- omaehtoisen toiminnan mahdollistamisen
- yhdenvertaisten osallistumismahdollisuuksien luomisen

Kaupunginhallitus päätti 13.11.2017, § 1047 osallisuus- ja vuorovaikutusmallin toimeenpanon ja rahoituksen periaatteiden ja niiden osatekijöihin perustuvan osallisuusmallin toimeenpanemiseksi vuosina 2018–2021. Lisäksi Helsingin kaupunginhallitus päätti 1.10.2018, § 631 koko kaupunkia koskevan osallistuvan budjetoinnin toteuttamisen 2018–2019 ja vahvasti osallistuvan budjetoinnin toisen kierroksen toteutusperiaatteet vuosille 2020–21, (4.5.2020, § 279). Helsingin kaupungin osallisuus- ja vuorovaikutusmallin loppuarviointi esitettiin valtuustoseminaarissa 5.–6.2.2021.

Hallintosäännön mukaan apulaispormestari vastaa toimialallaan osallisuuden ja vuorovaikutuksen toteutumisesta (Hallintosääntö 9 luku § 2). Kaupunginhallituksen toimeenpanopäätöksen mukaisesti toimialat raportoivat säännöllisesti lautakunnille osallisuuden etenemistä toimialalla (kaupunginhallitus 13.11.2017, § 1047) mukaisesti.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan osallisuussuunnitelma strategiakaudelle 2021–2025

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan osallisuussuunnitelma määrittelee osallisuuden keskeiset tavoitteet, osa-alueet, lähtökohdat ja päätoimenpiteet toimialalla. Toimenpiteet arvioidaan ja päivitetään vuosittain.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta linjaa, että osallisuutta ja yhdenvertaisuutta edistetään osana kaikkea toimialan toimintaa ja toimialan osallisuuden tavoitteet ja toimenpiteet määritellään vuosittain osana toimialan talousarviota ja toimintasuunnitelmaa, sekä huomioidaan toimialan sitovissa toiminnallisissa tavoitteissa. Tavoitteena on kytkeä osallisuus ja yhdenvertaisuus läpäisevästi kaikkeen toimialan toiminnan ja palveluiden toteuttamiseen ja kehittämiseen.

Osallisuuden tavoitteet perustuvat kaupungin hallintosäännön (*§ 174, 27 luku) mukaan:

- Yksilöiden ja yhteisöjen osaamisen ja asiantuntijuuden hyödyntämiseen
- Omaehtoisen toiminnan mahdollistamiseen
- Yhdenvertaisten osallistumismahdollisuuksien luomiseen

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalle täsmennetyt osallisuuden tavoitteet noudattavat hallintosääntöä sekä kaupunginhallituksen päätöksessä esitettyjä osallisuuden tavoitteita (§ 1047). Osallisuuden kaupunkiyhteiset tavoitteet toteutuvat kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla seuraavien osa-alueiden avulla:

- Paikallisen kehittämisen ja alueellisen aktiivisuuden avulla: paikka-perustainen kehittäminen ja yhdessä tekeminen ja alueaktiivien tukeminen yhteistyön, tilojen ja avustusten avulla.
- Aktivismin ja omaehtoisen toiminnan tukemisen avulla: kaupunki yhteisöllisyyden, vaikuttavien tekojen ja kohtaamisten paikkana sekä omaehtoisen toiminnan mahdollistajana tilojen, avustusten ja yhteistyön avulla.
- Kaupunkilaisten tietoa ja käyttäjien osallisuutta hyödyntämällä: hyödynnetään kaupunkilaisten ja kumppanien kokemuksia, tietoa ja osaamista kaupungin toiminnan ja palveluiden kehittämisessä sekä päätöksenteon valmistelussa.
- Asiakaskokemuksen kehittämisen avulla: palveluita suunnitellaan käyttäjälähtöisesti ja asiakastietoon perustuen siten, että palvelu vastaa sekä asiakkaan tarpeita että palvelun tarjoajan tavoitteita.
- Osallistamisella pyritään yhdenvertaisuuteen: osallistaminen tukee yhdenvertaisuutta, huomioi palveluiden kohderyhmät sekä erityisesti ryhmät, jotka ovat yhteiskunnallisesti heikossa asemassa.

Osallisuudella tavoitellaan kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialalla yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa julkisten palveluiden kehittämiseen, asiakaskokemuksen kehittämistä sekä vapaan kansalaistoiminnan ja demokratian tukemista. Osallisuuden avulla edistetään heikoimmassa asemassa olevien erityistä huomioimista palveluissa ja niiden suunnittelussa. Osallisuuden edistäminen on yhdenvertaista ja vastuullista julkisen palvelun tuottamista kuntalaisia, kohde- ja sidosryhmiä kuullen ja huomioiden toimintaa ohjaavan demokraattisen päätöksenteon, lakien, kaupunkistrategian ja muiden toimintaa sitovien päätösten reunaehtojen toteutumisen.

Toimialan strategiakauden tavoitteet osallisuudelle muodostuvat kaupunkistrategiasta ja kaupunkistrategiaa toteuttavien kaupunkiyhteisten ohjelmista ja toimenpiteistä. Lisäksi toimiala on valinnut strategiakaudelle 2021–2025 osallisuuden kehittämisen painopisteet, jotka ovat asiakaskokemuksen kehittäminen sekä kohderyhmien kuulemisen käytäntöjen ja kohderyhmäkohtaisten vaikutusten arvioinnin kehittämisen toimialan päätöksenteossa.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan osallisuuden nykyiset työmuodot ja palvelut

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla on runsaasti osallisuutta tukevia palveluita, toimintoja ja suunnittelukäytäntöjä. Palvelukokonaisuudet vuorovaikuttavat yhteistyöfoorumien kuten nuorisopalvelukokonaisuudessa nuorisojärjestöjen Helsinki-teamin, liikuntapalvelukokonaisuudessa seurojen seuraparlamentin ja kirjastojen kehittäjäyhteisön Kirjastoheimon avulla palveluiden sidosryhmien ja käyttäjien kanssa. Lisäksi lakisääteiset väestöryhmien vanhus-, vammais- ja nuorisoneuvostot osallistuvat palveluiden kehittämiseen. Yksi toimialalle tärkeä ja iso sidosryhmäverkosto on avustusten piirissä olevat yhteisöt ja taiteilijat, joiden kanssa tehtävää yhteistyötä kehitetään jatkuvasti. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan myöntämät avustukset muodostavat merkittävän tukimuodon vapaan kansalaisyhteiskunnan toimijoille sekä taiteilijoille. Lisäksi toimialan vuokraamat tilat ja olosuhteet ovat toinen kansalaistoimintaa mahdollistava tukimuoto. Toimiala vastaa kaupunkitasoisesta vapaaehtoistyön kehittämisestä, kehittämistyössä erityisenä kohderyhmänä on strategiakaudella 2021-2025 ikääntyneiden vapaaehtoistyö.

Kaikille kaupunkilaisille avoin, kaikkia toimialoja velvoittava osallistava budjetointi, OmaStadi, on luonut uusia palveluita erityisesti liikuntapalveluiden piiriin, edellisen OmaStadi -kierroksen lopputuloksena liikuntapalvelukokonaisuus sai 15 uutta palvelua toteutettavakseen vuosien 2022–2023 aikana. Lisäksi Oulunkylän asemanseutu saa katutaidetta

ja Jätkäsaareen ja Hernesaareen perustetaan graffitimaalauspaikat ja nuorisopalvelukokonaisuus kehittää nuorille vapaa-ajan tiloja Puotilan ja Vartiokylän ala-asteiden ja Puistopolun peruskoulun yhteyteen OmaStadi-ehdotusten perusteella.

Osallisuutta edistävät toimintamallit ovat kehittyneet toimialan palveluissa edellisen strategiakauden aikana. Nuorten vaikuttamisen kokonaisuus on arvioitu ja kokonaisuutta on uudistettu arvioinnin pohjalta (kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 14.12.2021, § 210), uutena toimintamuotona aloittaa kaikilla toimialoilla nuorten toimialailat kaupungin ja nuorten vuorovaikutuksen foorumina. Nuorisopalveluiden koko henkilöstö on koulutettu antirasistisesta työotteesta ja väestöryhmien sovittelutoiminnan käytäntöjä on kehitetty erityisesti nuorisopalvelukokonaisuuden piirissä vuonna 2022. Helsingin kulttuuriympäristöohjelma laadittiin laajasti kaupunkilaistietoa keräten ja kaupunkilaisia osallistaen. Palveluiden, toimintojen ja ohjelmien valmistelussa on hyödynnetty enenevässä määrin asiakaslähtöisen kehittämisen työkaluja ja luotu kansalaiskeskustelun foorumeja esimerkiksi rakentavan dialogin Erätauko-menetelmiä hyödyntäen.

Toimialan osallisuussuunnitelman tavoitteet vuodelle 2023

Toimialan osallisuustyön tavoitteet vuodelle 2023 muodostuvat kaupunkiyhteisesti asetetuista strategiakauden ohjelmista (hyvinvointisuunnitelma, lapsiystävällinen kunta, kotoutumisen edistämisen toimenpiteet, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma) ja tavoitteista (kaupunkiuudistustyö ja osallistuva budjetointi), sekä toimialan valitsemasta kahdesta painopisteestä strategiakauden osallisuuden kehittämiseksi ja palvelukokonaisuuksien määrittelyä osallisuuden kärkihankkeista.

Toimialayhteisesti kehitetään vuonna 2023 asiakaskokemusta erityisesti aluetalojen visiotyössä. Aluetalojen visiotyössä määritellään asiakaskokemuksen tavoitteet mukana olevien toimialan palveluiden kanssa vuoden 2023 aikana.

Kohderyhmien kuulemista ja kohderyhmäkohtaista vaikutusten arviointia kehitetään toimialan päätöksenteossa vuoden 2023 aikana seuraavien osa-alueiden avulla:

- Vuoden 2023 tila- ja palveluympäristöhankkeet tehdään käyttäjälähtöistä palvelumuotoilua hyödyntäen, suunnittelussa kerätään ja hyödynnetään kohde- ja sidosryhmätietoa ja kehitetään toimialayhteisesti vuorovaikutuksen ja palvelumuotoilun käytäntöjä.
- Kehitetään kaupunkiyhteinen toimintatapa arvioida lapsiin ja nuoriin kohdistuvia päätöksenteon vaikutuksia mukaan lukien lapsille

ja nuorille soveltuvien palautteenkeruumenetelmien kehittäminen.

Palvelukokonaisuuskohtaiset osallisuuden kärkihankkeet vuodelle 2023

Kirjastopalvelukokonaisuudessa:

- Kalasataman uuden kirjastotilan palvelumuotoilu kirjaston kohderyhmien ja sidosryhmien kanssa.
- Lapset kirjaston kävijöinä: Malminkartanon, Pikku-Huopalahden ja Oodin tilojen kohennus lapsilähtöisesti.
- Kirjastokävelyt – kehitetään aineiston houkuttelevuutta ja löydettävyyttä yhdessä kirjaston kävijöiden kanssa, jotta paikalla tapahtuva lainaaminen lisääntyisi.
- Ulkomaalaistaustaisten helsinkiläisten osallistumismahdollisuuksien parantaminen.
- Kirjaston tilat ja osallisuustiimeille tarjotaan osallisuustyön koulutusta.

Kulttuuripalvelukokonaisuudessa:

- Helsingin kulttuuriympäristöohjelman toimeenpano.
- Kulttuurikeskus Stoan tilojen laajennus asiakas- ja kohderyhmätietoa ja -yhteistyötä hyödyntäen.
- Kaupunginmuseon turvallisemman tilan pelisäännöt yhdessä asiakkaiden kanssa.
- Kaupunki uudistusalueiden asukasyhteistyö.
- Helsingin kulttuurityön mallin hyvien osallisuus- ja yhteistyökokeusten hyödyntämistä jatketaan neljässä eri kaupunginosassa.

Liikuntapalvelukokonaisuudessa:

- Lasten ja nuorten seuraparlamentin perustaminen
- Liikunnan visiotyön sidosryhmäyöskentely
- Liikunnan tilahankkeiden palvelumuotoilu yhdessä asiakas- ja kohderyhmien kanssa: - Itäkeskuksen uimahalli - Yrjönkadun uimahalli
- Turvallisemman tilan periaatteiden laadinta aloitetaan, alustavat kohteet: Liikuntamyylly, Talin jalkapallohalli, Kisahalli.
- Osallistuvan budjetoinnin, OmaStadi-hankkeiden toteutus liikunnassa (15 kpl)

17.01.2023

Asia/3

- Liikkumisen edistäminen –yksikkö kehittää liikuntapalvelun osallisuudelle ja sidosryhmäyhteistyölle rakenteet ja toimintatavat.

Nuorisopalvelukokonaisuudessa:

- Nuorisopalvelukokonaisuuden alueellisen toiminnan itsearviointi alueiden nuoria kuullen.
- Nuorten vaikuttamisen kokonaisuus Helsingissä, toimenpiteet vuodelle 2023:
- Nuorisoneuvoston vaalit: Nuorisopalvelu vastaa äänestystilaisuuksista yläkouluissa ja mahdollisuuksien mukaan toisen asteen oppilaitoksissa. Lisäksi Oodissa on yleinen äänestyspiste koko äänestysajan.
- Nuorten budjetti: Kehitetään yhteistyötä kaupungin muiden palveluiden kanssa ja hyödynnetään nuorten budjetin tiedonkeruuneitoa kaupungin palveluiden kehittämisessä.
- Nuorten aloitekanavan uudistuksen toimeenpano
- Nuorten toimialailtojen käynnistäminen

Toimialayhteisten ja palvelukokonaisuuskohtaisten tavoitteiden edistymisestä raportoidaan lautakunnalle.

Esittelijä

vs. kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Laura Aalto

Lisätiedot

Inari Penttilä, kehittämisasiantuntija, puhelin: 310 21606
inari.penttila(a)hel.fi

Liitteet

1 Kuvan osallisuussuunnitelma 2023

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano